

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres referanse:
24/3570

Vår referanse:
24/141678 - 2

Sted, dato:
Oslo, 24.09.2024

Høringssvar - NOU 2024: 12 Håndheving av mindre narkotikaovertrедelser

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 24. juni 2024 om Rushåndhevingsutvalgets utretning NOU 2024: 12 *Håndheving av mindre narkotikaovertrедelser* hvor høringsfrist er satt til 24. september 2024.

Generelle merknader

Kripos har gjennomgått utredningen med fokus på de deler som kan ha særlig betydning for Kripos' ansvar og oppgaver. Ansvaret for håndheving av mindre narkotikaovertrедelser vil primært tilligge politidistriktene og inngår ikke i Kripos' særlige ansvar som særorgan. I lys av dette vil hoveddelen av de særlige forhold som er utredet ikke bli kommentert av Kripos.

Samtidig inngår som kjent narkotika som en sentral faktor i den organiserte kriminaliteten. På dette området har Kripos et omfattende ansvar. Temaene i utredningen har således en interesse også for Kripos. Det er så henseende vår generelle vurdering og tilbakemelding at utredningen inneholder gode drøftelser og vurderingsmomenter, og at det herunder er brukt god tid på gjennomgang av relevant praksis og retningslinjer.

Kripos har videre nasjonalt ansvar for analyse av narkotikabeslag. Vår gjennomgang i så henseende tilsier ingen særlige kommentarer til foreslåtte terskelverdier. Det understrekes imidlertid at en eventuell økning i politiets håndheving av mindre alvorlige narkotikalovbrudd, vil føre til økt innsendelse av narkotikabeslag til Kripos for registrering, eventuelt analyse og destruksjon. Dette vil i så fall kunne utløse et ressursbehov hos Kripos. Utvalget har ikke foreslått endringer i analysepraksisen skissert i riksadvokatens rundskriv av 24. juni 2014 (RA-2014-2). I dag analyseres ikke saker som avgjøres ved forelegg eller påtaleunntatelse. Kripos forutsetter at det ikke vil være behov for analyser av de mengder narkotika som omfattes av de nye terskelverdiene.

Endres regelverket i tråd med det som er foreslått kan det være behov for å revidere nevnte rundskriv fra riksadvokaten.

Dersom styrkegrad blir av betydning for om den beslaglagte mengden er innenfor terskelverdiene, så vil dette medføre økt analysebehov og ressursuttak ved vårt narkotikalaboratorium.

Kripos er for øvrig enig i utvalgets vurdering av at retts tekniske og operasjonelle hensyn tilsier at terskelverdiene bør være faste uavhengig av styrkegrad.

Merknader til enkelte av lovendringsforslagene

Straffeprosessloven § 170 a annet punktum

Kripos er enig med utvalget i at det er lite hensiktsmessig med særegne bestemmelser om forholdsmessighetsvurdering i mindre alvorlige narkotikasaker, og at riksadvokatens uttalelser har lagt til grunn en for snever ramme for forholdsmessighetsvurderingen. Vi støtter en oppstilling av relevante momenter som oppstilt i forslaget, herunder at bruk av begrepet "rettshåndhevelse" vil åpne for å skille også mellom de mindre alvorlige narkotikasakene. En viktig presisering ligger videre i hvem inngrepet rettes mot, og at det gjennom begrepet "rettshåndhevelse" tydeliggjøres at det i saker mot personer under 18 år også kan vektlegges forebygging og reaksjonsvalg.

Straffeprosessloven § 192

Kripos tiltrer utvalgets vurdering av at politiets retningslinjer av 2. juli 2021 er for kategorisk hva gjelder adgangen til å ransake i mindre alvorlige narkotikasaker, og at retningslinjene bør revideres. Herunder vil ransaking være et relevant etterforskningskritt i saker hvor den mistenkte benekter kjennskap til narkotika eller bruk. Videre vises det til utvalgets drøftelse omkring saker med mistenkte under 18 år, hvor formålet med en ransaking kan være innhenting av informasjon relevant for reaksjonsvalget, herunder avklare om det er behov for videre oppfølging av barnet.

Hva gjelder forslaget om å legge inn presiseringen "i saken", er det Kripos' vurdering at dette er en tydeliggjøring av hva som følger av gjeldende rett.

I punkt 11.1.7 problematiserer utvalget hvorvidt det har fremkommet informasjon i saker om befatning med narkotika til egen bruk, som har gitt overskuddsinformasjon av verdi for å avdekke "bakmenn". I liket med utvalget er heller ikke Kripos kjent med at det foreligger forskning som utreder dette spørsmålet. Kripos vil imidlertid understreke at fraværet av slik forskning på ingen måte betyr at overskuddsinformasjon fra slike saker ikke er av verdi i bekjempelse av den organiserte narkotikakriminaliteten. Det er kriminelle nettverk som står bak narkotikaomsetningen i Norge. Bakmenn er vanskelig å avdekke, blant annet fordi de skjuler seg bak selgere og stråmenn, gjerne gjennom mange ledd for å redusere oppdagelsesrisikoen mest mulig.

Kartlegging av hvor en bruker har fått sin narkotika fra vil være et etterforskningskritt som kan lede til informasjon om hvilket nettverk som har solgt narkotikaen. Informasjon om dette nettverket vil igjen være av betydning for å kunne avdekke hvem og hvordan nettverket samarbeider med sine leverandører osv. Den samlede informasjonen om

hvordan den kriminelle virksomheten foregår og organiserer seg er av stor betydning for kunnskapen om bakmenn og hvordan disse best kan bekjempes.

Straffeprosessloven § 197

Utvalget viser til at Høyesterett i HR-2023-805-A klargjorde at påtalemyndighetens hastekompetanse etter strprl. § 197 forutsetter at det foreligger en "konkret fare" for at formålet med ransakingen ellers ødelegges. For å klargjøre kravet til sannsynlighet foreslår utvalget å erstatte dagens formulering "er det fare ved opphold", med "når det er grunn til å frykte at formålet med ransakingen ellers vil forspilles".

Dersom dagens formulering skal erstattes, understreker Kripas at kravet til sannsynlighet for at formålet forspilles må korrespondere med krav til slik sannsynlighet andre steder i straffeprosessloven hvor tilsvarende formuleringer er brukt. Etter strprl. § 171 første ledd nr. 1 om unndragelsesfare følger det for eksempel av rettspraksis at det ikke kreves sannsynlighetsovervekt, men konkrete og objektive holdepunkter i den enkelte sak. Dersom endringen gjennomføres, er en videre enig i at tilvarende endring bør gjøres andre steder i loven med like formuleringer, slik som i § 157 fjerde ledd.

Straffeloven § 232 a

Kripas tiltrer utvalgets begrunnelse for å plassere straffebestemmelsen inn i straffeloven. Slik forslaget er formulert synes bestemmelsen å presisere godt de utgangspunkter som følger av gjeldende praksis og retningslinjer.

Det er etter gjeldende rett uklart hvem som skal anses som rusmiddelavhengig i strafferettslig forstand, da særlig hva som er den nedre grensen. Kripas er enig med utvalget i at det vil være vanskelig å gi en presis og tydelig rettslig definisjon av begrepet. Kripas tiltrer derfor utvalgets vurdering av at det bør være en rettslig standard som beror på skjønn og gjeldende samfunnsnormer.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Trine Frantzen
politiadvokat

Kopi:

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika

0125

Oslo